

Vlaams
Parlement

vergadering **C20**
zittingsjaar 2018-2019

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening,
Energie en Dierenwelzijn

van 23 oktober 2018

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de 'bananen-republiek' Vlaanderen op het vlak van ruimtelijke ordening – 6 (2018-2019)	3
VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de subsidies voor onthardingsprojecten – 83 (2018-2019)	6
VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over noodzakelijke aanpassingen aan de regelgeving om het agrarisch gebied te versterken – 84 (2018-2019)	10

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de 'bananen-republiek' Vlaanderen op het vlak van ruimtelijke ordening – 6 (2018-2019)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Mijn vraag om uitleg is ingegeven door een cri du coeur van onze Vlaamse bouwmeester, die nu en dan zijn licht laat schijnen over de ruimtelijke ordening in Vlaanderen. Deze cri du coeur wordt gedeeld door architecten, door de Vlaamse Confederatie Bouw enzovoort, en staat in het licht van de lokale verkiezingen die ondertussen achter de rug zijn.

Heel onze ruimtelijke ordening wordt heel complex. We hebben heel veel variaties van gemeentelijke verordeningen. Ook provincies hebben vaak een heel eigen kader voor bouwbeoordelingen die niet altijd is afgestemd op gemeenten. De cri du coeur is als volgt samen te vatten: het is zeer moeilijk om als architect, als bouwheer in Vlaanderen het bos door de bomen te zien, door de vele verschillende verordeningen. Er is uiteraard respect voor de lokale eigenheid, maar volgens hen slaat de slinger door. Vandaar dat we dit hier ter sprake willen brengen.

Minister, bent u het eens met de kritiek? Zijn er te veel varianten, variaties en afwijkingen? Op welke manier kunt u ervoor zorgen dat de Vlaamse generieke regelgeving voldoende kaderstellend is voor de lokale besturen, zodat ze vertrouwen hebben in de generieke regelgeving? Bent u van mening dat ze dit moeten uitwerken en verfijnen? Gaat u – zeker nu met de nieuwe lokale besturen en de bestuursakkoorden die worden gesloten – daarover in dialoog met de lokale besturen? Gaat u er iets mee aanvangen?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega Ronse, ik ben het eens met de Vlaamse bouwmeester wanneer hij zegt dat de regelgeving Ruimtelijke Ordening heel complex is. Het is ook de reden waarom we met deze meerderheid hebben beslist om onder andere in de codextrein en in het Instrumentendecreet fel te vereenvoudigen, transparant en gebruiksvriendelijk te zijn. Zo is bij het Instrumentendecreet de aanbouwfilosofie essentieel, zodat je dat kunt uitbreiden, zodat je het Landinrichtingsdecreet kunt verbeteren met nieuwe instrumenten.

Ik ben het niet eens met de bouwmeester wanneer hij zegt dat de ruimtelijke ordening op een manier tot stand komt die niet goed is, die slecht zou zijn. Het is mijn overtuiging dat de Vlaamse generieke regelgeving voldoende kaderstellend is voor de lokale besturen om een goed eigen ruimtelijk beleid te voeren enerzijds, en anderzijds dat ze zich moeten inschrijven in de principes die van bovenaf worden geregeld. Ik heb dus niet de ambitie om voor elke gemeente in Vlaanderen de specifieke lokale ruimtelijke inrichting en invulling te bepalen. Niemand is gebaat met een ruimtelijk beleid dat volledig en op generieke wijze vanuit Brussel wordt gedictéerd. Dat is trouwens de weg die we al heel lang zijn ingeslagen, die is ingezet onder voormalig minister Dirk Van Mechelen, nadien voortgezet door minister Muyters en door mij.

Ik ben het eens met professor Allaert, die ervoor waarschuwt dat we de typische eigenheid van het plattelandsdorp moeten vrijwaren. Het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) geeft in dat opzicht meer autonomie aan gemeenten om hun eigenheid te beschermen en om zelf de middelen te kiezen die het rendement verhogen. Lokale besturen moeten dus binnen het Vlaamse kader eigen accenten kunnen leggen en ook lokale vragen kunnen beantwoorden.

Dat de Vlaamse kaders niet duidelijk zouden zijn, daar ben ik het niet mee eens. We hebben de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, het Omgevingsvergunningendecreet, het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, de goedgekeurde strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen en de gewestelijke verordeningen. Deze Vlaamse kaders bepalen op voldoende wijze de procedures en de beoordelingsgronden die nodig zijn voor het lokale beleid.

Alle gemeenten in Vlaanderen zijn gebonden door de regels vervat in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening. Deze codex bevat uniforme procedures om een beleid inzake Ruimtelijke Ordening te voeren, zoals beleidsplannen, ruimtelijke uitvoeringsplannen, verordeningen enzovoort. Gemeenten zijn gebonden aan deze procedures.

Wat de vergunningverlening betreft, legt de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening een aantal decretale beoordelingsgronden vast, alsook uniforme regels inzake de vergunningsplicht, afwijkingsmogelijkheden, basisrechten voor zonevreemde constructies enzovoort. Men moet dat dus respecteren. Binnen die bepalingen heeft men een beoordelingsmarge, maar die is veeleer beperkt.

De vergunningsprocedure ligt voor heel Vlaanderen vast in het Omgevingsvergunningendecreet.

De langetermijnvisie op de ruimtelijke ontwikkeling ligt voor heel Vlaanderen vast in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en de goedgekeurde strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

Gemeentelijke RUP's mogen niet afwijken van provinciale of gewestelijke RUP's. Als Vlaams Gewest kunnen we daar toezicht op uitoefenen via adviesverlening en via de mogelijkheid om een lokaal RUP te schorsen of te vernietigen wegens strijdigheid met hogere beleidsplannen of hogere RUP's.

Hetzelfde geldt voor stedenbouwkundige verordeningen. Gewestelijke verordeningen kunnen lagere verordeningen opheffen en via administratief toezicht kunnen gemeentelijke verordeningen worden geschorst of vernietigd wegens strijdigheid met hogere beleidskaders of plannen.

Gemeenten kunnen in een stedenbouwkundige verordening ook niet om het even wat regelen. De mogelijke onderwerpen zijn limitatief opgesomd. Inzake de vergunningsplicht bijvoorbeeld is decretaal vastgelegd dat provinciale en gemeentelijke verordeningen handelingen die vrijgesteld zijn van vergunningsplicht op Vlaams niveau, niet opnieuw vergunningsplichtig kunnen maken. Lokale verordeningen kunnen ook geen bijkomende vrijstellingen invoeren.

De handleidingen op de website van het Departement Omgeving geven waar nodig een afgestemde duiding aan de wet- en regelgeving.

Een bananenrepubliek zie ik dus niet. Dat is een brug te ver. Het spreekt voor zich dat steden en gemeenten het nodige doen opdat iedereen goed op de hoogte is van de voorschriften en normen die gelden in de gemeente waar het project loopt.

Ik zet samen mijn diensten hard in op samenwerking, kennisdeling en kennisopbouw, zodat we op een kwaliteitsvolle en afgestemde manier de lokale regie in handen kunnen houden. De lokale atria, de beleidsfora, het Yammer-netwerk, die heb ik al enkele keren toegelicht.

Er zijn ook pilootgemeenten en -steden die binnenkort worden opgeroepen om hun plannen kenbaar te maken, zodat we financieel kunnen ondersteunen om in te zetten op begeleidingstrajecten enzovoort. Dat zijn belangrijke proeftuinen voor de toekomst.

Collega Ronse, het is dus een dubbel verhaal. Sommige zaken die worden gezegd, kloppen. Aan de andere kant is het een goed evenwicht tussen voldoende lokale eigenheid en autonomie, en een kader dat vanuit Vlaanderen wordt bepaald.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, we zijn het absoluut eens. Elke gemeente heeft haar lokale eigenheid, moet die eigenheid via extra voorwaarden en voorschriften kunnen bewaken, daar eigen lijnen in uitzetten en verordeningen kunnen maken. We hadden het daarnet uitgebreid over verordeningen en rechtszekerheid ten aanzien van de MER-plicht. Dat is belangrijk en dat moeten we zeker in ere houden.

Tegelijk mogen we niet blind zijn voor de kritiek die de bouwmeester, architecten en de Vlaamse Confederatie Bouw hebben gegeven. Elke gemeente lijkt wel eigen verordeningen te hebben gemaakt voor verschillende gelijkaardige zaken. Ik denk bijvoorbeeld aan de woonkwaliteit. De vraag is: moeten we driehonderd verschillende regeltjes hebben voor de grootte van een badkamer, de minimale hoogte van een slaapkamer of de oppervlakte van een terras? Vanuit Vlaanderen kunnen we ondersteunend werken voor die gemeenten en er net voor zorgen dat er wat meer eensgezindheid kan zijn over die zaken die op het eerste gezicht triviaal lijken, zodat niemand tijd verliest met zaken die in se onbelangrijk zijn als het gaat over ruimtelijke ordening.

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Lydia Peeters (Open Vld): Minister, ik hoor u graag zeggen dat u het niet volledig eens bent met de uitspraken die de bouwmeester heeft gedaan, zowel in het programma 'Van Gils & gasten' als in Knack Magazine. Ik denk dat hij met zijn sloganeske taal vaak veel te ver gaat en vaak stigmatiserend tekeergaat. We hebben dat al een paar keer gezegd. Ik heb daarover ook al een vraag gesteld aan de minister-president, maar die is nog niet behandeld kunnen worden.

Alleszins, als de bouwmeester zegt dat hij een soort Touring Wegenhulp wil zijn voor de lokale besturen, omdat dat als het ware sukkelaars zijn die het zelf niet kunnen, vind ik dat toch een brug te ver. Ik denk ook dat dat niet goed is qua perceptie ten aanzien van de administratie en uw departement. Het is net alsof enkel de bouwmeester hier alle wijsheid in pacht heeft en dat hij alleen kan beslissen wat goed is inzake ruimtelijke ordening. Is het niet aangewezen, minister, om, al dan niet in overleg met de minister-president, eens te gaan praten over welke houding de bouwmeester zich kan aanmeten in deze materie? Ik denk immers dat hij vaak te ver gaat.

Bijkomend wil ik nog zeggen dat ik zeker voorstander ben van de lokale autonomie. Heel wat lokale besturen, net als de Vlaamse administratie, voeren hun werk wel heel nauwgezet en terdege uit, ondanks wat de bouwmeester hier meent te moeten zeggen.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, als we de voorbije jaren bekijken, denk ik dat de bouwmeester zich volledig inschrijft in het beleid dat wij met deze regering uittekenen. Hij vindt het een goede zaak wat we doen. Hij heeft dat al vaak gezegd. Hij gebruikt soms forse taal. Ik denk dat dat soms is om eens aan de boom te schudden en om mensen wakker te maken. Dat is een beetje zijn stijl. We hebben daar binnen de regering al gesprekken over gevoerd. Ik ben er zeker van dat de minister-president hem daar ook al over aangesproken heeft.

Wij gaan vaak samen spreken, waarbij hij spreekt en ik dan het beleid toelicht. En eigenlijk merk je daar dat we wel op dezelfde lijn zitten. Een aantal zaken worden vaak ook wat uitvergroot of in een andere context gebracht, maar soms is het niet slecht om eens aan de boom te schudden. Over het algemeen vind ik wel dat de bouwmeester zich volledig inschrijft in wat wij vanuit Vlaanderen uittekenen, maar het wordt soms op een andere manier gezien in de perceptie. Ik vind wel dat hij zich inschrijft in wat wij vooropgesteld hebben vanuit het beleid.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Wij zijn voor de 'freedom of speech'. Ik ben het vaak oneens met de manier waarop de bouwmeester dingen zegt en soms ook met wat hij zegt, maar ik vind dat de man een fantastische job doet. Zijn job is net om Vlaanderen en alle steden en gemeenten uit te dagen op het vlak van ruimtelijke ordening. Hij hoeft daarvoor helemaal geen dingen te zeggen waarmee we het eens zijn. Dat is ook de maturiteit van een politiek bestuur en een democratie, om mensen die mogelijkheid en die kans te geven. Dus ik zou zeggen: bouwmeester, doe absoluut zo voort.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de subsidies voor onthardingsprojecten – 83 (2018-2019)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, 14 procent van Vlaanderen is vandaag verhard. In de jaren 70 was dat maar 5 procent. We weten wat de gevolgen daarvan zijn: wateroverlast, doordat de rioleringen bij zware regens de hoeveelheid neerslag niet aankunnen, een gebrek aan insijpelingsmogelijkheid, maar ook een hitte-effect bij warme zomers, zeker in steden.

Zoals opgenomen in het Klimaatplan en de strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, is het de bedoeling dat het bijkomende ruimtebeslag tegen 2040 tot nul hectare per dag wordt verminderd. Maar tegelijk is het de bedoeling dat we gaan ontharden: het opbreken van beton en asfalt dat er nu ligt en het afbreken van bepaalde bebouwingen die er nu staan, om zo onder meer de infiltratie in de ondergrond te vergroten en de inname van de open ruimte te verminderen.

U kwam daarvoor onlangs met een subsidiepotje van 5 miljoen euro, zowel in 2018 als in 2019. Overheden, verenigingen, scholen of burgers worden beloond met een subsidie tot 75 procent als ze beton opbreken. Het gaat wel om grote projecten. Het project moet minstens 100.000 euro kosten, exclusief btw, en voldoen aan een aantal criteria, op basis waarvan een jury dan de ingediende projecten inschat en beslist over het al dan niet toekennen van die subsidie. De uiterste inschrijvingsdatum voor 2018 is al op 9 november. Dat betekent dat de initiatiefnemers heel weinig tijd hebben – twee maanden – om een dossier in te dienen.

Minister, kunt u meer duiding geven bij de opzet, de voorwaarden en de decretale grondslag om die subsidies mogelijk te maken? De bestemming van die gronden blijft ook na ontharding bouwgrond of industriegrond. Welke garanties hebt u of kunt u ons geven dat er na de afbraak en het opstrijken van de subsidies niet opnieuw wordt overgegaan tot bebouwing of verharding, eventueel een paar jaar later?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega Vandaele, de bedoeling van de projectoproep is natuurlijk ervoor zorgen dat ontharding wordt gestimuleerd en dat we daar vanuit de overheid ook een ondersteuning aan geven. Dat past volledig in de uitvoering van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV), waarin we die omslag naar een ander ruimtegebruik hebben vooropgesteld: in plaats van open en onbebouwde ruimte aan te snijden om nieuwe woningen, werkplekken, voorzieningen en infrastructuur te ontwikkelen, transformeren we ruimtes die al bebouwd zijn en gaan we verdere verharding tegen, in het licht van de grote maatschappelijke uitdagingen waar we voor staan op het vlak van klimaat, demografie, mobiliteit en energie.

Met de proeftuin ontharding geven we een impuls aan aspecten van ontharding die onder de reguliere marktwerking ofwel niet ofwel met een lagere ruimtelijke kwaliteit zouden worden gerealiseerd. Er zijn drie types van onthardingsprojecten. Het eerste type zijn onthardingsprojecten met 'quick win'. Het gaat dan over een concrete ontharding die men binnen de drie jaar wil uitvoeren. Voorbeelden zijn een school of een bedrijf dat een parkeerterrein of een speelplaats wil ontharden of een gemeente die een weg of plein wil ontharden. Het tweede type zijn coalitievormende onthardingsprojecten. Daarbij gaat het over burgers, over samenwerkingsverbanden waar men een concreet gebied wil ontharden en daarvoor een pilootproject opzetten voor een realisatie op middellange termijn. Voorbeelden zijn bewoners die samen het binnengebied van hun bouwblok of straat willen ontharden, gemeenten die samen de groen-blauwe structuren over de gemeentegrenzen heen willen versterken of een school die samen met de ruime buurt een groenere schoolomgeving wil realiseren. Het derde type zijn systemische onthardingsprojecten. Dat gaat over ontharden op grote schaal, waarbij men een visie wil uitwerken voor de realisatie ervan. Voorbeelden zijn een gemeente of provincie die een onderzoek wil voeren naar het schrappen van wegen en infrastructuur, of een bedrijf dat een circulaire benadering wil uitwerken die hergebruik van onthard materiaal omvat.

De reacties zijn massaal en positief. De onthardingsoproep leeft heel fel. Er was reeds een eerste, druk bijgewoond infomoment en er wordt deze week nog een infomoment georganiseerd. Uit de reacties blijkt dat steden, gemeenten, scholen, regionale landschappen, intercommunales en autonome gemeentebedrijven concrete interesse tonen. Ook burgers tonen hun enthousiasme via schoolinitiatieven, cohousing, straatcoöperatieven en dergelijke meer. We verwachten vanuit die hoek ook nog veel voorbeeldtrajecten.

De volledige opzet is omschreven op een mooie website. Als je naar de website van Omgeving Vlaanderen gaat, kun je onder 'ontharden' alle informatie vinden, ook het reglement en de inschrijffiches. Het reglement definieert ontharden als volgt: "Het fysisch wegnemen van verharding op het terrein of het wegnemen van een harde bestemming verankerd in een bestemmingsplan of in een beheer." De bestemming blijft niet altijd een harde bestemming. Artikel 6 van het reglement stelt: "De proeftuin ontharding omschrijft concrete resultaats- en/of inspanningsverbintenissen met betrekking tot de afname van de (netto) verharde oppervlakte of oppervlakte met harde bestemming, en garandeert dat behaalde resultaten voor een periode van minimum 10 jaar behouden blijven via een verklaring op eer."

De decretale grondslag ligt binnen het begrotingsartikel dat daarvoor gecreëerd is en op basis waarvan facultatieve subsidies uitgekeerd kunnen worden die passen onder de noemer 'ondersteuning GSA en lokale ruimtelijke projecten'.

Ik kan dus besluiten dat het thema ontharding heel hard leeft bij de bevolking. Met deze projectoproep zetten we een belangrijke stap in een echte onthardingscultuur.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, wij steunen volledig de doelstellingen van het witboek, ook op het gebied van ontharding en van het tegengaan van verdere verharding. Laat daar geen twijfel over bestaan. Ik heb toch wel wat vragen bij de subsidieregeling waarmee u komt.

Op mijn laatste vraag antwoordt u dat het volstaat om via een verklaring op eer te zeggen dat men er tien jaar niets aan zal doen. Ik heb er twijfels bij of dit voldoende dichtgetimmerd is.

U zegt ook dat u een decretale basis hebt, maar mij wordt verteld dat die er eigenlijk niet echt is. Er zijn inderdaad impulsprojecten voor verdichting, maar dat is waarschijnlijk nog niet afgedekt door een uitvoeringsbesluit. U baseert zich op "ondersteuning GSA en lokale ruimtelijke projecten". De vraag is of dit zal volstaan. Dit is natuurlijk een technische discussie.

Er is een bedrag van 5 miljoen voor dit jaar en voor volgend jaar. Dat is natuurlijk niet zo veel om de ontharding en de verhardingsstop in Vlaanderen aan te pakken. Wat je daarmee kunt doen, is hoe dan ook altijd een druppel op een hete plaat. U kunt zeggen dat we de mensen moeten sensibiliseren en dat we ze moeten meekrijgen in het verhaal van ontharding. Dat kan, maar ik heb daar toch een raar gevoel bij. Met alle respect, minister, maar ik denk dat dit vooral een communicatiestunt is of was om mensen te laten geloven dat we er heel hard mee bezig zijn, terwijl dit veeleer een symbolische stap is. We hebben nog heel wat werk voor de boeg alvorens we dat BRV kunnen implementeren en er volledig mee rond zullen zijn. Dat was een beetje mijn gevoel toen ik las wat u van plan bent met de subsidies voor ontharding. Het lijkt mij veeleer een communicatiestunt terwijl we veel verder zullen moeten gaan om echt resultaat te boeken.

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Lydia Peeters (Open Vld): Minister, ik heb ook wel wat bedenkingen bij dit initiatief. U zegt dat de mensen heel enthousiast reageren, maar dat is natuurlijk zo als men straks een subsidie krijgt of als er een potje geld ter beschikking wordt gesteld om initiatieven te nemen, zoals de vergroening van de speelplaats of andere kleinschalige projecten. Als men daar tot 75 procent subsidie voor kan krijgen, dan weekt dat heel wat enthousiasme los. Of we daar effectief het doel mee bereiken? Daar heb ik ook vragen bij.

De verhardingsgraad is vandaag 14 procent. Hebt u zich een concreet numeriek doel voor ogen gesteld dat u wilt bereiken met dit project? Enerzijds is 5 miljoen euro niet veel, maar anderzijds wordt er wel geld voor uitgegeven. Hebt u dus concrete doelen voor ogen?

Er wordt inderdaad gewerkt met een verklaring op eer. Stel dat ik een binnengebied in een woonblok onthard en er een grasperk aanleg waarbij ik op eer verklaar dat ik dit grasperk er tien jaar zal laten. Als het dan binnen vijf jaar wordt verkocht, is dit dan notarieel verankerd? Hoe moet ik dit concreet zien? Het wordt toch niet heel hard gemaakt omdat de bestemming als dusdanig niet verandert.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik denk dat niemand tegen onthardingsprojecten kan zijn, maar ik stel me ook vragen bij het relatief beperkte budget en het resultaat dat daartegenover staat. U zegt dat dit een belangrijke stap is de richting van een onthardingscultuur. Ik ben blij om dat te horen, maar welke stappen plant u verder nog om die onthardingscultuur echt te enten in onze Vlaamse grondstroom?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Ik ben blij dat iedereen bevestigt achter het principe van de ontharding te staan. Ik heb daarnet proberen uit te leggen dat we met drie types werken. Het gaat dus niet alleen om concrete projecten die de ontharding wegnemen. Er zit ook systemische ondersteuning in waarbij wordt nagedacht over welk traject met betrekking tot ontharding er wordt gelopen door bijvoorbeeld een gemeente of een stad. Het is belangrijk dat dit er ook in zit. Het is dus niet zomaar een 'one shot' waar niets uit komt. We moeten er ook uit leren.

Ik ben ook blij te horen dat de leden de vraag naar meer centen, als die er komt bij de begrotingsbesprekingen, met veel plezier zullen ondersteunen. We hebben in deze begroting deze middelen opgenomen. Het is stap voor stap, maar ik noteer hier het enthousiasme, mijnheer Vandaele, om daar meer middelen tegenaan te gooien. Ik ben het daar volledig mee eens, want het is de weg die we moeten inslaan. Ik vind 5 miljoen euro een mooi bedrag om mee te starten. Het is inderdaad maar een start, en wat er later komt, zal telkens in de begroting aan bod komen.

De Inspectie van Financiën is het er volledig mee eens dat we het begrotingsartikel daarvoor gebruiken. Het is ook een artikel dat daarvoor is gemaakt.

Het slechtste dat we kunnen doen, is niets doen en het strategisch plan van het BRV niet uitvoeren. Ik vind dat we dit zo snel mogelijk moeten doen. We moeten niet wachten tot 2030 om de principes in de praktijk te realiseren. Ik vind het heel goed dat we daar dit jaar via deze oproep al mee kunnen beginnen.

Het zit goed in elkaar en we zullen een divers projectenaanbod kunnen ondersteunen. Te zien aan het enthousiasme, is het iets dat echt begint te leven. Het is natuurlijk de bedoeling dat de cultuur van ontharding wordt verdergezet en dat mensen 'out of the box' denken en bepaalde verharding in vraag durven stellen en onder handen nemen.

Het project 'Pimp je Speelplaats' loopt al een tijdje vanuit het Agentschap voor Natuur en Bos waarbij betonnen speelplaatsen worden weggehaald en er een groene avontuurlijke speelruimte van wordt gemaakt. Er zijn veel meer aanvragen dan dat we kunnen goedkeuren. Het is echter niet omdat een project geen subsidie krijgt, dat men er niet mee doordoeft. Er is een traject opgezet waarover men enthousiast is. Als men niet geselecteerd wordt door de jury, dan zie ik dat men het toch uitvoert omdat men zo enthousiast is en omdat men goed weet waar men naartoe wilt. Het is iets dat heel aanstekelijk en enthousiasmerend zal werken.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, u hoort mij zeggen dat er meer middelen tegenaan gegooid moeten worden, maar ik denk niet dat ik dit heb gezegd. U kunt met 5 miljoen euro meer resultaat bereiken door die anders te investeren dan in een dergelijk subsidiesysteem, maar dat is een andere discussie.

We moeten eerst de bijkomende verharding aanpakken. We willen naar nul gaan in 2040, maar we zijn er bijlange nog niet. Ik zou eerst de beweging willen maken waarbij we proberen om de extra verharding die er nog altijd komt, af te remmen. Nu beginnen we enerzijds al met de ontharding, terwijl we anderzijds nog aan het verharderen zijn. Dat lijkt mij geen logische combinatie.

Wij geloven dus niet echt in deze subsidieregeling, maar we staan – om het nogmaals gezegd te hebben – natuurlijk achter de verhardingsstop en in een tweede stap achter de ontharding, maar er zal meer moeten gebeuren dan dit.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over noodzakelijke aanpassingen aan de regelgeving om het agrarisch gebied te versterken – 84 (2018-2019)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, onlangs stelde ik hier een vraag over de toename van zonevreemde landbouw in natuurgebied. Daaruit bleek onder meer dat het areaal aan gronden voor de professionele landbouw daalt, maar nog opmerkelijker was het feit dat de oppervlakte aan zonevreemde landbouwactiviteiten in natuur- en bosgebied stijgt.

Volgens de studie 'Bestemming en gebruik van landbouwgrond' van het Departement Landbouw en Visserij uit 2013 was in 2011 ongeveer 89 procent van het landbouwareaal gelegen in agrarisch gebied. Omgekeerd wordt anno 2011 circa 103.500 hectare of 15 procent van het als agrarisch bestemd gebied ingenomen door andere functies, zoals paarden, tuinen en zonevreemde economie.

De oppervlakte agrarisch gebied die ingenomen wordt door natuur en bos is eerder minimaal. Dit wordt bevestigd in het witboek BRV. Uit het antwoord op de schriftelijke vraag van collega De Meyer van 17 oktober 2016 leid ik af dat in de provincie Antwerpen zelfs 30 procent van het agrarisch gebied wordt ingenomen door niet-agrarische functies.

Een van de strategische doelstellingen in de strategische visie van het BRV stelt: "Het agrarisch gebied dat niet door professionele landbouw in gebruik is, moet in 2050 afgenomen zijn ten opzichte van 2015." Concrete doelstellingen en oppervlaktes worden hier niet vermeld, en evenmin hoe dat zal gebeuren.

In opdracht van het Departement Omgeving werkte een consortium onder leiding van de Universiteit Antwerpen een evaluatierapport uit over het vergunningenbeleid in Vlaanderen. In het vierde deel van dat rapport – en dat is recenter, namelijk uit 2017 – werd het huidige vergunningenbeleid ook getoetst aan de principes van het BRV. De belangrijkste onderzoeksvraag was of de huidige regelgeving al dan niet contraproductief werkt voor de doelstellingen en principes van BRV. Zonder in detail te treden – de studie is beschikbaar op de website – wordt gesteld dat het principiële akkoord (priak), het planologisch attest, de basisrechten zonevreemde constructies, de talrijke afwijkingsregels en versoepelingen in de regelgeving, zoals vrijstellingen, functiewijzigingen en de afwerkingsregel, negatief zijn en de uitvoering van het BRV inderdaad tegenwerken.

Minister, de studie geeft dan ook enkele aanbevelingen, zoals het afschaffen van bepaalde regels, zoals de afwerkingsregel, het bijstellen van de bepalingen inzake vrijstellingen en schuilhokken, omdat deze de vertuining en verpaarding verder in de hand werken, en het beperken van de afwijkingsregels.

Minister, 15 procent landbouwzone wordt dus ingenomen door andere functies. Het gaat hier om meer dan 100.000 hectare in Vlaanderen. Dat is ruimte die dus niet voor de voedselproductie kan worden gebruikt, omdat de gronden ingenomen zijn door tuinen, zonevreemde bedrijven, hobbylandbouw, recreatieve paardenhouderij enzovoort. Op welke manier kunt u hiervoor een oplossing bieden?

Bent u van mening dat de principes van het BRV kunnen worden gerealiseerd zonder ingrijpende wijzigingen aan de regelgeving op het vlak van vergunningen, in concreto bijvoorbeeld wat betreft de afwijkingsmogelijkheden en dergelijke in de open ruimte? Ik verwijs dan naar de studie.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Het ruimtelijk beleid in het agrarisch gebied zal zich aan de ene kant sterk richten op het weren van nieuwe niet-agrarische functies die het functioneren van de landbouw op termijn kunnen belemmeren. We moeten daarbij maximaal inzetten op het voorbehouden van cultuurgrond voor de beroepslandbouw.

De strategische visie van het BRV zegt ook dat er wordt gewerkt aan een strikt kader voor het hergebruik van voormalige landbouwbedrijfsgebouwen of andere bestaande zonevrije bebouwing en voor nieuwe zonevrije ontwikkelingen in open ruimte. Wijziging in de regelgeving inzake zonevrije functiewijziging zal daarbij aangewezen zijn en wordt door onze diensten voorbereid.

Anderzijds zal er ook werk moeten worden gemaakt van het wegnemen van ruimtebeslag. Koppel hieraan ook de doelstelling die we hebben geformuleerd voor de onthardingsopgave in open ruimtegebied. Vandaag zijn er al mogelijkheden die daarop inspelen. We doen dat via gebiedsgerichte processen, bijvoorbeeld in het kader van de afbakening van de natuurlijke en agrarische structuur, of in de stedenbouwkundige voorschriften van de RUP's in agrarische gebieden, maar ook via strategische uitdooftrajecten.

Zo kunnen aan een omgevingsvergunning ook voorwaarden en lasten worden verbonden, zoals de vermindering van het bestaande ruimtebeslag en het teruggeven aan de landbouw.

In een activiteitencontract, waarvan de basis wordt gelegd in het Instrumentendecreet, kunnen verbintenissen over de vermindering van het ruimtebeslag worden vastgelegd. Het convenant staat garant voor het regionaal toetsingskader dat de lokale overheden moeten hanteren bij het toelaten en beoordelen van de functiewijzigingen.

Daarnaast wordt ook gewerkt aan een aanpassing van de subsidieregeling voor leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten, waarbij meer wordt gedifferentieerd in functie van de aard van het vernieuwingsproject. Wat betreft landbouwbedrijven zal voorrang worden gegeven aan projecten die in overeenstemming zijn met de bestemming en projecten die voorzien in ontharding.

Een aantal wijzigingen aan de regelgeving zullen inderdaad aangewezen zijn. Ik heb hier bijvoorbeeld reeds verwezen naar de regelgeving inzake zonevrije functiewijziging.

Historisch gezien komen verspreid in het agrarisch gebied ook andere functies en activiteiten voor, zoals wonen, recreatie, niet-professionele landbouw en niet-agrarische bedrijven.

Functiewijzigingen van voormalige hoeves werden pas vergunningsplichtig vanaf 1984. Het hergebruik, herbestemmen of herontwikkelen van voormalige landbouwbedrijfszetels biedt in een aantal gevallen kansen of opportuniteiten voor gebiedsontwikkeling, namelijk bijvoorbeeld wanneer ze bijdragen tot een kwaliteitssprong voor het omringende landschap, of wanneer ze erfgoedwaarde hebben of de mogelijkheid bieden om bijkomend ruimtebeslag in de open ruimte te beperken.

Het besluit zonevrije functiewijzigingen tracht daarin ook te sturen. Niet alleen is er een maatschappelijke meerwaarde en legt het cumulatief effect van alle niet-agrarische herontwikkelingen een ernstige hypotheek op het toekomstig functioneren van de beroepslandbouw. Soms versterkt de herontwikkeling het verspreid en versnipperd wonen en werken met een hoge maatschappelijke kost en negatief ruimtelijk effect tot gevolg.

Daarom is het nodig om de regelgeving op zonevrije functiewijzigingen te verstrengen, waarbij er wordt geopteerd voor een strikt en beperkend kader voor het hergebruik van voormalige landbouwbedrijfsgebouwen of andere bestaande en hoofdzakelijk vergunde zonevrije bebouwingen. In eerste instantie moet er worden ingezet op het hergebruik van voormalige agrarische gebouwen in functie van de beroepslandbouw of para-agrarische bedrijvigheid, dit om te garanderen dat de gebieden die belangrijk zijn voor het functioneren van de land- en tuinbouw hun agrarische bestemming en agrarisch gebruik kunnen blijven behouden. Het creëren van nieuwe zonevrije functiewijzigingen kan enkel worden overwogen wanneer deze rechtstreeks of onrechtstreeks geen negatieve impact hebben op het landbouwfunctioneren.

Aan de andere kant is een generieke regelgeving niet altijd de beste oplossing. Ik verwijs naar de discussie die we daarnet hebben gevoerd in de commissie. Ruimtelijke differentiatie is daarbij belangrijk. We zullen heel gebiedsgericht moeten bekijken hoe daarop kan worden ingespeeld.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, u kleineert een beetje het onderzoek van uw eigen departement. U zegt: het is maar een enquête. Maar in de studie spreken ze toch van een literatuurstudie, een praktijktoets, statistisch onderzoek. Dus misschien is het toch wel meer onderbouwd dan u suggereert. En wat zij doen, is eigenlijk concluderen dat er regelgeving – en wij zijn daar in dit parlement mee schuldig aan, als het over schuldigen gaat – wordt ingesteld die blijkbaar de doelstellingen van het BRV niet dichterbij brengt, maar veeleer van ons weg duwt. Ik geef een aantal concrete voorbeelden: vrijstelling voor verhardingen tot 80 vierkante meter; bijgebouwen van 40 vierkante meter; generieke regelgeving voor zonevrije constructies; de afwerkingsregel; het feit dat men mag bouwen tegen een wachtgevel, ook bijvoorbeeld in landbouwzone; planologische attesten voor zonevrije bedrijven, wanneer die willen uitbreiden; de priaks voor het aansnijden van woonuitbreidingsgebieden. Dat zijn zaken – en zoals ik al zei, liggen wij in een aantal gevallen mee aan de basis – waarvan die studie nu concludeert dat ze eigenlijk ingaan tegen de doelstellingen van BRV.

Minister, een aantal van die zaken werden ook al opgemerkt door de Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening - Onroerend Erfgoed (SARO), ik denk zelfs al een paar keer. In die zin is dat niet helemaal nieuw.

Voorzitter, ik wil het daarbij houden. Misschien moeten we toch eens bekijken of we dat niet op elkaar kunnen afstemmen: waar we naartoe willen met het BRV en de vele afwijkingen en elementen die op tafel liggen.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Voorzitter, minister, collega's, ik vond de vraag van collega Vandaele al goed, maar ik vind het antwoord van de minister nog beter. Collega's, het is natuurlijk een verhaal op de lange termijn. Het is geen verhaal voor gisteren, morgen en overmorgen, maar voor de komende twee decennia, die al een aanzet moeten krijgen in het BRV en in de regelgeving.

Minister, de geest van uw antwoord laat in ieder geval duidelijk blijken dat we de problemen die er zijn, moeten aanpakken en niet moeten ontkennen, of het nu een enquête of een wetenschappelijk onderzoek is. Die thematiek is hier al zo vaak gepasseerd dat we allemaal weten, zeker mensen die het landbouwbeleid volgen, waar de meest zichtbare verrommeling van het landschap in Vlaanderen aanwezig is ...

We zullen de regelgeving inderdaad moeten aanpassen, we zullen toetsingskaders moeten maken, we zullen uitdoofvergunningen moeten toekennen, en

zeker in de zonevrije bebouwingen en in de eigendomsrechten van mensen zullen we moeten ingrijpen. Vandaag is het niet aan de orde om hierop concreet in te gaan.

Voor bijgebouwen tot 40 vierkante meter, stallingen voor paarden bijvoorbeeld, is in deze legislatuur de regelgeving nog versoepeld. Versoepeld, niet verstrengd. Ik gun iedereen zijn hobby en paardenliefhebbers hun hobby, maar of we 100.000 hectare van onze landbouwoppervlakte voor hobbybeoefening of andere zonevrije activiteiten moeten opofferen, dit kan echt niet.

Minister, ik wil ervoor pleiten om met de maatregelen die in de komende jaren worden genomen, herstel ten aanzien van de landbouw mogelijk te maken. Ingenomen ruimte die zonevrij wordt gebruikt, zeker in afgebakende gebieden, moeten we teruggeven aan de landbouw.

We moeten enige soepelheid in dat kader hebben. Ik ben het met u eens. Soms kunnen landbouwbedrijven ook een landschappelijke waarde hebben, of een landschappelijke functie krijgen die aansluit bij die landschappelijke waarde zonder dat het strikt genomen landbouw is. Misschien gaat het dan over recreatie of een zorgboerderij of toerisme. Het kan allemaal wel, maar we moeten de ruimtelijke kwaliteit van de landschappen en de omgeving versterken.

Minister, ik hoop dat de woorden die u vandaag zegt, ook in de komende jaren door u en uw opvolgers, met de steun van collega Vandaele, die de grootste pleitbezorger is – een grapje, collega Vandaele ... Laat ons dan alstublieft stoppen, collega's, met over de versoepeling te praten en die te blijven toestaan, alsof vertuining en verpaarding niet aan de basis liggen van de inname van die ruimte en van die problemen. Ik herinner me daar verschillende discussies over. Laat ons daarmee stoppen en de problemen onder ogen zien. Ik heb niets tegen paardenfokkerij, ik heb niets tegen het houden van een paard, daar zijn bedrijven voor, daar zijn stallen voor, dat kan gegroepeerd gebeuren. Doe in uw hobby zoals we met mensen bedoelen: ook dat kan worden verdicht.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, we weten allemaal dat ruimtelijke ordening iets is dat telkens opnieuw wordt aangepast en gewijzigd. Het landbouwgebied, het agrarisch gebied moet in de eerste plaats voor landbouwactiviteiten worden gebruikt.

Mijnheer Caron, ik ben het wel met u eens als u zegt dat we die deur niet helemaal mogen sluiten. Je hebt bed and breakfast, je hebt toerisme, je hebt de korte keten, zorgboerderijen enzovoort. Deze zin vat alles samen: landbouwgebied moet in de eerste plaats worden gebruikt door de landbouw. Historisch zijn er echter een aantal zaken gegroeid zoals bewoning of andere activiteiten die daar plaatsvinden. Het is de kunst om daar een evenwicht in te vinden. Dat is ook het beleid dat we tot nu toe hebben gevoerd.

Collega Vandaele, als u verwijst naar de afwijkingsregel, die wordt in de praktijk bijna niet gebruikt, dat is heel uitzonderlijk. De regelgeving is inderdaad nooit af, er kunnen altijd verfijningen en wijzigingen zijn. In deze legislatuur hebben we ook de codex grondig gewijzigd, en uiteraard zal dat in de toekomst ook nog verder worden aangepast op basis van de inzichten die er zijn.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, u hebt gelijk wat de afwijkingsregel betreft, het gaat over 35 gevallen in 6 jaar tijd. Maar goed, het regeltje bestaat nog. Een belangrijke stap kan zijn dat we minder generieke maatregelen nemen, maar veel meer gebiedsgericht en veel meer rekening houdend met specifieke situaties.

Soms zetten wij hier met de beste bedoelingen dingen in gang, waar we dan achteraf problemen ontwaren. Het feit dat meer dan vijftien jaar oude BPA's niet

meer kunnen worden ingeroepen als weigeringsgrond, dat hebben we gedaan met de beste bedoelingen om verdichting mogelijk te maken, om gemakkelijker zonnepanelen enzovoort te kunnen leggen. In de praktijk merk je dat dat toch ook wat problemen geeft omdat je terugvalt op de oude afweging: een goede ruimtelijke ordening zoals dat ook bestond tegenover de gewestplannen. Als je dat doet als gemeente en men gaat in beroep bij de deputatie, maken we het wel eens mee dat die deputatie een heel andere mening heeft en vindt dat als het kan, het ook moet. Dat was ook vaak het standpunt van de dorpspolitici vroeger: als het kan, dan moet het. Dat is ook het gemakkelijkste.

Dit is geen verwijt aan niemand, zeker ook niet aan u, minister, maar met de beste bedoelingen zetten we soms dingen in gang, die dan net weer iets anders uitpakken dan eigenlijk bedoeld.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.